Võlaõigusseaduse ning võlaõigusseaduse,
tsiviilseadustiku üldosa seaduse ja
rahvusvahelise eraõiguse seaduse rakendamise seaduse
muutmise seaduse (uue tootevastutuse direktiivi ülevõtmine)
eelnõu seletuskirja juurde
Lisa 2

Märkuste ja ettepanekute tabel

Nr	Ettepaneku/märkuse sisu	JDM seisukohad/vastused[1]
Harju Maakohus		
1	Seletuskiri tsiteerib suures ulatuses vaid direktiivi põhjendusi, viitab mitmetele EL õigusaktidele ilma neid lahti seletamata ning esitatud selgitused on sisuliselt lihtsalt sätte kordused või ümbersõnastused. Seletuskirjas puuduvad valdavalt asjakohased näited, laused on lohisevad ja pikad. Näitena võiks tuua leheküljel 12 eelviimase lõigu, kus üks lause on 14 rida pikk või leheküljel 13 asuva alt kolmanda lõigu, mis on üheksa rida pikk.	**Arvestatud / Selgitatud** Viited direktiivi (EL) 2024/2853 põhjendustele aitavad sätete tõlgendamisel ja sisaldavad samuti praktilisi näiteid. Samuti on asjakohased viited muudele EL õigusaktidele, kuna näiteks toote olulise muudatuse regulatsioon (VÕS-i § 1062[1] lg-d 4 ja 5) on seotud EL tooteohutusnõuetega. Seletuskirja on aga täiendatud praktiliste näidetega.
2	Eelnõu seletuskirjas esitatakse väide, et VÕS § 1061 lg 1 ei vaja täiendamist direktiivi art 6 lg 1 p a valguses, sest tervisekahjustus hõlmab endas ka vaimse tervise kahjustust. Kohtunike kogemusele tuginedes saab väita, et pahatahtlikult võib vaimse tervise kahjustust liigselt laiendavalt tõlgendada ning vajalik oleks siiski rõhutada vaimse tervis kahjustuste puhul meditsiiniliselt tunnustatud ja tõendatud kahju. Näiteks on menetlusosalised vaimse tervise kahjustuse tõestusena käsitlenud šamaani või selgeltnägija külastust, rituaalide läbimist jms.	**Mittearvestatud / Selgitatud.** Isiku tervisekahjustus hõlmab iseenesest juba vaimse tervise kahjustamist. Tootevastutuse regulatsioonil ei ole kindlat erisust või spetsiifikat, mille tõttu peaks selle VÕS-i § 1061 lg-s 1 eraldi välja tooma. Küll aga on eelnõu seletuskirjas direktiivi põhjendusele 21 tuginedes selgelt välja toodud, et isikule kehavigastuse või tervisekahjustuse tekitamine hõlmab vaimsele tervisele põhjustatud **meditsiiniliselt tunnustatud** ja **meditsiiniliselt tõendatud** kahju, mis mõjutab kannatanu üldist tervislikku seisundit ja võib muuta vajalikuks teraapia või ravi, võttes muu hulgas arvesse Maailma Terviseorganisatsiooni rahvusvahelist haiguste klassifikatsiooni.
3	Seaduse tekstis tuleks vältida tarbetute ülemärkega sätete kasutamist. Eelnõu kohaselt tunnistatakse VÕS § 1062 kehtetuks ning kehtestatakse sisuliselt sama eesmärgiga uus, ülamärkega säte 1062[1]. Kohtunike hinnangul oleks kasutajasõbralikum kehtestada § 1062 uues sõnastuses.	**Mittearvestatud** VÕS § 1062 muutmine ei ole otstarbekas, sest vastutavate isikute määratlemine muutub. Kehtiva korra järgi vastutab puudusega toote eest tootja ja muudele isikutele (nt sissetooja) omistatakse vastutus selliselt, et nad loetakse samuti tootjaks. Eelnõuga kehtestatakse aga „sammsammuline“ vastutuse üleminek ehk tootja vastab rohkem klassikalisele definitsioonile ning sellele järgneb teiste tarneahelas osalenud isikute vastutus.

[1] Märkustele vastamisel on viidatud eelnõu sätetele, mis vastavad kooskõlastusringi järgsele versioonile.

		VÕS-i §-is 1062 loetletud sätteid ei ole võimalik ka muuta selliselt, et nende sisu täielikult ei muutuks. Selle tagajärjel ei oleks enam kohtupraktika / muud viitelised sätted kooskõlas nende eelnevalt kehtinud sisuga. VÕS-i § 1062 säilitamiseks, aga samas uue vastutuse skeemi kajastamiseks tuleks VÕS-i § 1062 sätteid kehtetuks tunnistada ning kasutada ülamärkega lõikeid, mis teeb normi raskesti loetavaks. Uues sättes on ülamärge kasutusel vaid selle pealkirjas.
4	Seletuskiri võiks sisaldada rohkelt näiteid, mis aitaks tarbijal ja ettevõtjal seaduse muudatusi tõlgendada ja arusaadavaks teha. Elulisi näiteid võiks esitada näiteks eelnõu VÕS § 1062^1 lg 4 olulise muudatuse ja § 1063 lg 1^4 kohta, mitte piirduda üksnes võimalike õigusaktide nimetamise või abstraktsete üldistustega.	**Arvestatud / Selgitatud** Lisatud näited seletuskirja.
5	Tõendite esitamise regulatsioon tuleb kehtestada menetlusseaduses. Seletuskirjas puudub sisuline põhjendus ja analüüs selle kohta, miks kehtestatakse menetlusõiguslik regulatsioon lihtseaduses. Menetlusõiguse sätted peavad olema kehtestatud konstitutsioonilise seadusega PS § 104 p 14 kohaselt, olenemata sellest, millises õigusaktis need on. Seletuskirja väide, et menetlusseadusega ei ole võimalik kehtestada kitsaid erisusi, ei ole tõsiseltvõetav. Kohtunike arvates ei ole erisätete kehtestamine vajalik, sest tõendite esitamise sätted tsiviilkohtumenetluse seadustikus võimaldavad poole taotlusel tõendeid koguda ning tõendite kogumine tugineb poolte tõendamiskoormusele. Menetlusnormid kehtestavad ka ärisaladuse kaitse võimaluse ning tõendite väljanõudmise proportsionaalsuse kriteeriumi.	**Mittearvestatud / Selgitatud** PS § 104 p 14 iseenesest ei välista lihtseadusega kohtumenetluse valdkonda kuuluva küsimuse reguleerimist. Oluline on see, et lõpphääletusel hääletaks seaduse vastuvõtmise poolt Riigikogu koosseisu enamus – sellisel juhul on PS § 104 p 14 menetluslik nõue täidetud. Ka eelnõu seletuskirjas on viidatud, et kuna eelnõu sisaldab menetlusnorme (tõendite esitamise regulatsioon), võetakse vastavalt Eesti Vabariigi põhiseaduse § 104 punktile 14 eelnõu seadusena vastu Riigikogu koosseisu häälteenamusega. Eelnõu koostamisel kaaluti põhjalikult, kas menetluslik eriregulatsioon kehtestada TsMS-i või VÕS-i. VÕS-i kasuks otsustati seepärast, et tegemist on tootevastutuse regulatsioonile spetsiifilise menetlusliku korraga, mis muude nõuete puhul ei kohaldu. Sellisel juhul on kõik tootevastutusega seotud normid ühes kohas ja omavaheliselt ka selgelt seoses (nt VÕS-i § 1065 lg 2 p-i 1 kohaselt on toote puuduse eeldamine selgelt seotud ettevõtja poolt tõendite esitamisega). Sarnaselt on VÕS-is algusest peale olnud ka aegumise regulatsioon (VÕS-i § 1066). Üheks kaalutluseks oli ka TsMS-i ülesehitus – 5. osa 24. ja 25. peatükk sisaldab tõendite, nende esitamise kogumise ja uurimise üldregulatsiooni, mistõttu tootevastutuse menetluslik eriregulatsioon eelviidatud peatükkidesse olemuslikult ei sobiks. Võimaliku variandina kaaluti TsMS-i 5. osasse uue peatüki loomist, kuid see koosneks vaid ühest peatükist ja ei läheks kokku muude peatükkide loogilise järjestusega (5.

		osa sisaldab veel konkreetsete tõendiliikide spetsiifilise norme ja eeltõendamismenetluse regulatsiooni). Erisätete kehtestamine on vajalik täisharmoneeriva direktiivi ülevõtmiseks. Pikemad selgitused on ka lisatud eelnõu seletuskirja, kuid kokkuvõtvalt erineb TsMS-i üldregulatsioonist (i) tõendite kogumise taotluse esitamise eeldused; (ii) tõendite kogumisel arvesse võetavad kaalutlused ja (iii) tõendite esitamine kergesti kättesaadaval ja mõistetaval viisil.
Eesti Kaupmeeste Liit		
6	**Levitaja ja jaemüüja subsidiaarne ning tingimuslik vastutus (VÕS § 1062[1])** Seni on tootevastutus lasunud eelkõige tootjal ja importijal. Uue eelnõu kohaselt võib kaupmehest (levitajast) saada otsene solidaarvastutaja, kui Euroopa Liidus asuvat tootjat või importijat ei ole võimalik kindlaks teha ning kaupmees ei anna kannatanule teavet 1 kuu jooksul pärast taotluse saamist. Kriitiline risk: Kui tarnija või tootja on lõpetanud tegevuse või läinud pankrotti ning kaupmees ei suuda 30 päeva jooksul täpset EL-i sissetoojat või vahetut tarnijat dokumentaalselt edastada, kandub kogu toote tekitatud kahju hüvitamise kohustus otse kaupmehele. **Ettepanek: Levitaja 1-kuulise teavitamistähtaja alguse täpsustamine** VÕS § 1062[1] lg 9 kohaselt peab levitaja esitama vastutava ettevõtja andmed 1 kuu jooksul. Soovitame seaduse teksti või seletuskirja täpsustust, et 1-kuuline tähtaeg hakkab kulgema alles pärast seda, kui kannatanu on esitanud piisavad andmed toote ja ostu identifitseerimiseks (nt ostutšekk, partii number, seerianumber). Aeg ei tohiks hakata jooksma tarbija esmasest pöördumisest, kuna selles ei pruugi olla piisavalt infot olukorra mõistmiseks ja toote ning tarnija tuvastamiseks.	**Mittearvestatud**. Tootevastutuse direktiiv on maksimaalselt ühtlustav direktiiv (artikkel 3). See tähendab, et liikmesriik ei jäta kehtima ega kehtesta oma õiguses sätteid, mis erinevad käesoleva direktiiviga kehtestatutest, sealhulgas ei rangemaid ega leebemaid sätteid tarbijate ja muude füüsiliste isikute kaitse erineva taseme saavutamiseks, kui käesolevas direktiivis ei ole sätestatud teisiti. Sellest tulenevalt ei ole paraku ka võimalik täpsustada 1-kuulise tähtaja kulgemise algust.
	Ettepanek: Seletuskirja täiendada selgemate juhistega selle kohta, mis on tarnija tuvastamisel piisav pingutus. Kui kaupmees teeb tarnija (isegi pankrotistunud tarnija) tuvastamiseks parima võimaliku pingutuse ning suudab seda tõendada, võiksid juhised suunata ametiasutusi ja kohtuid tootja vastutust mitte automaatselt kaupmehele üle kandma. Toote levitaja vastutust ei tohiks tekkida olukorras, kus toote tarnija, importija või tootja on pankrotistunud, likvideeritud, äriregistrist	**Mittearvestatud / Selgitatud.** Direktiivi põhjenduspunkti 37 kohaselt peaks olema võimalik tellimuse täitmise teenuse osutajat vastutusele võtta, kuid arvestades selle rolli teisejärgulisust, peaks ta vastutama ainult juhul, kui ükski importija ega volitatud esindaja ei asu liidus. Selleks et vastutus tulemuslikult suunata tootjale, importijale, volitatud esindajale või tellimuste täitmise teenuse osutajale, peaks turustajat olema võimalik vastutusele võtta üksnes juhul, kui ta ei suuda viivitamata tuvastada liidus

	kustutatud või muul viisil ilma õigusjärglaseta tegevuse lõpetanud.	asuvat asjaomast ettevõtjat. Kui tootja on teada, aga asub väljaspool Euroopa Liitu ning levitaja ei suuda ühtegi Euroopa Liidus asuvat vastutajat tuvastada, vastutab levitaja ise puudusega toote eest. Seega sõltub levitaja vastutus esmalt sellest, kas VÕS-i § 1062[1] lg-tes 1 ja 4 või 7–8 nimetatud ettevõtjat on võimalik kindlaks teha. Seejärel aga sellest, kas tal õnnestub selgitada ühe kuu jooksul välja eelnimetatud vastutav ettevõtja ja anda see teave kannatanule. Kui levitaja vastutab, on tema vastutus solidaarne muude vastutavate ettevõtjatega. Sarnane regulatsioon sisaldub VÕS-i kehtiva redaktsiooni § 1062 lg-tes 2 ja 3. Direktiivi põhjenduspunkti 41 ja artikkel 8 lõike 5 kohaselt kui kannatanu ei saa hüvitist seetõttu, et ükski isik ei ole käesoleva direktiivi kohaselt vastutav, või seetõttu, et vastutavad isikud on maksejõuetud või tegevuse lõpetanud, võivad liikmesriigid kasutada olemasolevaid riigisiseseid valdkondlike hüvitusskeeme või luua riigisisese õiguse alusel uusi skeeme, et puudusega toodete tõttu kahju kannatanud saaksid asjakohast hüvitist. Levitajal tekib seega solidaarvastutus üksnes siis, kui ta ei suuda tähtaja jooksul vastutavat isikut tuvastada.
7	**Tõendamiskoormuse pööramine ja teabe esitamise kohustus (§ 1065)** Eelnõu leevendab oluliselt tarbija tõendamiskoormust. Tehnilise või teadusliku keerukuse korral piisab sellest, kui tarbija näitab puuduse või põhjusliku seose esinemise tõenäosust, misjärel eeldab kohus toote puudust ja põhjuslikku seost. Lisaks võib kohus nõuda kaupmehelt tema valduses olevate siseandmete ja dokumentide esitamist (§ 1065[1]), mis suurendab märgatavalt kohtuvaidlustega seotud halduskoormust. **Ettepanek: Ärisaladuse tõhus ja tagatud kaitse kohtulikus menetluses.** VÕS § 1065[1] kohaselt võib kohus kohustada ettevõtjat esitama tõendeid. Seaduses ja menetluskorras tuleb tagada ranged ja automaatsed kaitsemeetmed, et kohtulikku teabenõuet ei saaks kuritarvitada konfidentsiaalsete tarneahelepingute või ärisaladuste väljanõudmiseks konkurentide või pahatahtlike hagejate poolt.	**Mittearvestatud / Selgitatud.** Direktiivi kohaselt tõendite esitamise taotluse hindamisel peavad liikmesriikide kohtud tagama, et selline juurdepääs piirdub vajaliku ja proportsionaalse juurdepääsuga, muu hulgas selleks, et vältida sellise teabe mittespetsiifilist otsingut, mis ei ole menetluse seisukohast asjakohane, ning kaitsta konfidentsiaalset teavet, näiteks teavet, mis on liidu ja riigisisese õiguse kohaselt, eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2016/943 kohaselt kutsesaladuse ja ärisaladuse alla kuuluv teave. VÕS-i §-s 1065[1] sätestatud menetlusõiguslikud erisused tagavad suurema kaitse võrreldes kehtiva õigusega. Sellest tulenevalt hindab kohus tõendi esitamise vajalikkust ja proportsionaalsust ning kohtul on selle käigus kohustus arvestada poolte kui ka kolmandate isikute õigustatud huve, eelkõige konfidentsiaalse teabe ja ärisaladuse kaitsega. Kehtiva korra kohaselt võib kohus menetluse või osa sellest omal algatusel või menetlusosalise taotlusel kinniseks kuulutada, kui see on vajalik ärisaladuse või muu sellesarnase saladuse hoidmiseks, kui huvi asja avaliku arutelu vastu ei ole eraelu kaitse huvist suurem (TsMS §

		38 lg 1). Kohtul on võimalik piirata toimikuga tutvumise võimalusi (TsMS § 59 lg 1^1) kohaselt. Samuti saab TsMS § 275 lõike 1 kohaselt olukorras, kus dokument sisaldab ärisaladust esitada üksnes kinnitatud väljavõtte dokumendi osast või viidata kohale, kus kohus ja menetlusosalised võivad dokumendiga tutvuda. Sellest tulenevalt direktiivis oleva õiguse ülevõtmisega suureneb ettevõtjate kaitse ärisaladuse korral.
8	**Omamärgitoodete puhul tootja mõiste laiendamine toote tellijast jaekaupmehele.** Me ei toeta põhimõtet, et oma kaubamärgi toote müüja võrdsustatakse automaatselt tootjaga, kes vastutab toote puuduste eest samas ulatuses kui tootja, kuigi tal puudub otsene kontroll tootmisprotsessi üle. Toote ohutuse, kvaliteedi ja nõuetele vastavuse eest peab eelkõige vastutama tootja, kes toodet valmistab ja kontrollib selle tootmisprotsessi. Oma kaubamärgi kasutamine ei peaks iseenesest muutma kaupmeest tootjaga võrdselt vastutavaks osapooleks. Omamärgitoote tellija ja tootja vahel sõlmitakse leping koos detailse tootespetsifikatsiooniga, mille allkirjastamisega kinnitavad pooled, et toode valmistatakse kokkulepitud koostise, omaduste ja parameetrite alusel. Juhul kui omamärgitoote omaniku poolt nõutud koostis või parameetrid ei vasta õigusaktidest tulenevatele nõuetele, võib vastutus lasuda tellijal. Samas peab korrektse tootmise, toote kvaliteedi, ohutuse ning tootmis- ja kvaliteedivigadest tulenevate puuduste eest vastutama tootja, kes omab otsest kontrolli tootmisprotsessi üle. Igapäevaselt menetlevad jaeketid mitmeid tootekaebusi, mille uurimiseks edastab jaekett kaebused tootjale. Tootjal on ligipääs tootmisandmetele, kvaliteedikontrolli tulemustele ja tootmisprotsessiga seotud teabele. Tekib küsimus, kuidas saab omamärgitoote müüja vastutada puuduste eest, mis on tekkinud tootja kontrolli all olevas tootmisprotsessis, näiteks vale koostise kasutamise, tootmisseadme rikke, saastunud tooraine või võõrkeha sattumise tõttu tootesse. Need on asjaolud, mida kaupmees ei saa otseselt kontrollida ega ennetada ning mille eest peaks vastutama tootja.	**Mittearvestatud / Selgitatud** Kehtiva korra VÕS § 1062 lg 1 p 2 kohaselt loetakse tootjaks ennast tootjana avaldanud isikut, kes näitab tootel oma nime, kaubamärgi või muu eraldustähise. Samuti TNVS § 4 lg 1 p 9 kohaselt on tootjaks isik, kes valmistab toote või kes laseb toote projekteerida või valmistada ja kes turustab seda toodet oma nime või kaubamärgi all. Tootjana käsitatakse ka importijat ja levitajat, kes laseb toote turule oma nime või kaubamärgi all või kes muudab juba turule lastud toodet viisil, mis võib mõjutada toote vastavust kohaldatavatele nõuetele. Direktiivi (vt põhjenduspunkt 36) kohaselt peab füüsiliste isikute kaitsmiseks vastutus hõlmama iga tootmisprotsessi kaasatud tootjat niivõrd, kuivõrd tema toode või tarnitud komponent on puudusega. See hõlmab kõiki isikuid, kes esitlevad end tootjana, kinnitades või lubades kolmandal isikul tootele kinnitada oma nime, kaubamärgi või muu eristava tunnuse, kuna sellega jätab isik mulje, et ta osaleb tootmisprotsessis või vastutab selle eest. Euroopa Kohus on samuti toonud välja (C-263/21, p 34) järgneva: „Lisaks tuleb märkida, et kasutades tootel oma nime, kaubamärki või muud selgelt eristatavat tunnust, jätab tootjana esinev isik mulje, et ta on tootmisprotsessis osalenud või võtab selle eest vastutuse. Järelikult on nende märgete kasutamine selle isiku jaoks samaväärne oma maine kasutamisega selleks, et muuta toode tarbijatele atraktiivsemaks, mis õigustab seda, et vastukaaluks võib toote kasutamisega kaasneda tema vastutus“.[2] Arvestada tuleb, et tootevastutuse direktiiv on nn maksimaalselt ühtlustav direktiiv (artikkel 3).

[2] EKo C-263/21, Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia versus Koninklijke Philips NV, ECLI:EU:C:2022:536, 62021CJ0264, p 34.

	Ettepanek: Jätta tootja kohustused vaid toote tootjale, mitte omatoote kaubamärgi alt tootmise tellinud teisele ettevõttele, kes on tootja klient.	
9	**Hüvitatava kahju raamide laienemine ja omavastutuse kadumine.** 500-eurose alampiiri kaotamine: Seni kehtinud 500-eurone omavastutuse alampiir kaob, mis tähendab hüvitise nõudmise võimalust ka igasuguse väikese varalise kahju puhul (mikrokahjud). Alampiiri kaotamine toob aja jooksul kaasa halduskoormuse kasvu seoses väikese väärtusega nõuete menetlemisega. **Ettepanek:** Kaaluda kiirmenetluse protsessi loomist väikese väärtusega nõuete jaoks, et vältida kaupmeeste halduskoormuse ebaproportsionaalset kasvu. Seadus võiks ette näha, et madala väärtusega kahjunõuded lahendatakse esmajärjekorras Tarbijavaidluste komisjoni kaudu. Siin on küll teatud õiguslik lünk, mis vajaks lahendamist. Seadus ei luba Tarbijavaidluste komisjonil menetleda nõudeid, mis tulenevad kehavigastusest või tervisekahjustusest. Tootja vastutus võib samas olla tingitud väiksematest kehavigastustest/tervisekahjustustest - nt. allergiline reaktsioon kosmeetikatootele.	**Mittearvestatud.** Tootevastutusest tulenevaid nõudeid ei ole võimalik lahendada tarbijavaidluste komisjonis. Selleks tuleks ümber korraldada ja muuta tarbijavaidluste komisjoni pädevust ja töökorraldust, mis ei ole aga hõlmatud direktiivi (EL) 2024/2853 ülevõtmise eesmärkidega. Esiteks lahendab kehtiva õiguse järgi tarbijavaidluste komisjon **lepingulisi vaidlusi** tarbijate ja Eestis registreeritud kauplejate vahel. Ettevõtja vastutus tootevastutuse regulatsiooni järgi saab tekkida ainult lepinguväliselt. Teiseks, nagu märkuses on ka välja toodud, ei lahenda tarbijavaidluste komisjon vaidlust, mille puhul kahjunõue tuleneb surmajuhtumist, kehavigastusest või tervisekahjustusest. See ei ole tühine õiguslik lünk, vaid sellisel juhul peaks tarbijavaidluste komisjon (enne asja menetlusse võtmist) hakkama andma hinnanguid puudusega tootest tekkinud kehavigastusele/tervisekahjustusele ja selle tõsidusele. See aga väljub tarbijavaidluste komisjoni pädevuse piiridest ja selle eesmärgist kohtuvälise vaidluste lahendamise üksusena. Kolmandaks peavad füüsilise isikule olema tagatud direktiiviga (EL) 2024/2853 antud menetluslikud garantiid, eelkõige VÕS-i §-s 1065[1] nimetatud tõendite esitamise kord. Tarbijavaidluste komisjoni menetluses ei ole põhjalikult reguleeritud tõendite kogumise ja esitamise kord ning ka ettevõtja ärisaladuse kaitse meetmed. Kui selline regulatsioon sinna luua, kaotaks tarbijavaidluste komisjon suuresti oma eesmärgi lihtsama, mugavama, odavama ja vähem aeganõudvama menetlusena.
Eesti Kaubandus-Tööstuskoda		
10	**Toote olulise muudatuse definitsioon** Eelnõu § 1 punktiga 10 lisatava võlaõigusseaduse § 1062[1] lõike 4 kohaselt on toote oluline muudatus pärast toote turule laskmist või kasutusele võtmist tehtud tootemuudatus: 1) mida peetakse oluliseks Euroopa Liidu või Eesti tooteohutusnormide kohaselt või 2) mis muudab toote algset toimivust, otstarvet või tüüpi, ilma et see muudatus oleks tootja esialgses riskihinnangus ette nähtud, ja mis seejuures muudab tootest tuleneva ohu iseloomu, tekitab uue ohu või tõstab riskitaset. Eelnõuga	**Arvestatud.** Eelnõukohast VÕS § 1062[1] lg 5 punkti 2 on täpsustatud selliselt, et punktis 2 nimetatud olulise muudatuse määratlus kohaldub siis, „kui Euroopa Liidu või Eesti tooteohutusnormides ei ole sätestatud olulise muudatuse künnist“.

	lisatava võlaõigusseaduse § 1062[1] lõike 3 kohaselt loetakse isikut, kes oluliselt muudab toodet väljaspool tootja kontrolli ja seejärel teeb selle turul kättesaadavaks või võtab selle kasutusele, tootjaks. Kaubanduskoja hinnangul ei ole eelnõu sõnastus kooskõlas direktiivi (EL) 2024/2853 artikli 4 punktiga 18 ega eelnõu seletuskirjaga. Direktiivi kohaselt kohaldatakse toote toimivuse, otstarbe või tüübi muutumisel põhinevat kriteeriumi üksnes juhul, kui asjakohastes liidu või liikmesriigi tooteohutusnormides ei ole ette nähtud künnist selle kohta, mida peetakse oluliseks muudatuseks. Samast lähtub ka seletuskiri (lk 16), mille kohaselt saab teist kriteeriumi kohaldada eelkõige siis, kui tooteohutusnorme ei ole. Eelnõus on aga mõlemad kriteeriumid sõnastatud võrdväärsete alternatiividena. Seetõttu võib eelnõu sõnastusest järeldada, et muudatust tuleb pidada oluliseks ka siis, kui see tooteohutusnormides sätestatud künnist ei ületa. Selline tõlgendus laiendaks tootja mõistet direktiivis ettenähtust laiemaks. Ettevõtjatele tekitab ebaselge sõnastus õiguslikku ebakindlust, kuna neil on keeruline hinnata, millal muutuvad nad toote tootjaks ja vastutavad puudusega toote eest. **Kaubanduskoja ettepanek:** palume viia eelnõu § 1 punktiga 10 lisatava võlaõigusseaduse § 1062[1] lõike 4 punkt 2 kooskõlla direktiivi (EL) 2024/2853 artikli 4 punktiga 18 ja eelnõu seletuskirjaga.	
11	**Mõjuanalüüs kindlustusandjatele** Seletuskirja (lk 38) mõjuanalüüsis on kindlustusandjad nimetatud ühe olulise sihtrühmana, keda eelnõuga kavandatavad muudatused mõjutavad. Seletuskirjas (lk 37) märgitakse ka, et andmed puudusega toote põhjustatud kahjujuhtumite kohta puuduvad ning pikas perspektiivis võib vastutuskindlustuse juhtumite arv suureneda. Kaubanduskoja hinnangul on mõjuanalüüs selles osas pinnapealne. Seletuskiri tunnistab kindlustusandjaid olulise sihtrühmana, kuid ei analüüsi, kuidas konkreetsed muudatused neid mõjutavad. Eelnõuga kaotatakse kahju alampiir, laiendatakse hüvitatava kahju ringi, leevendatakse kannatanu tõendamiskoormust ja pikendatakse tervisekahjustuse korral nõude esitamise tähtaega 25 aastani. Need muudatused suurendavad	**Osaliselt arvestatud / Selgitatud.** Täpsemate (sh rahaliste) prognooside tegemine ei ole võimalik, kuna ka praegu puuduvad andmed selle kohta, kui palju on kindlustusandjad pidanud siiani puudusega toote tõttu tekitatud kahju hüvitama. Olemasolevad andmed ei viita sellele, et väljamakstava hüvitise keskmine suurus peaks muutuma, küll aga võib suureneda väljamaksete kogusumma. Mõjuanalüüsi on aga vastavas osas täiendatud nii palju kui võimalik.

	kindlustusandjate riski ja pikendavad nende vastutusperioodi. **<u>Kaubanduskoja ettepanek:</u>** palume täiendada mõjuanalüüsi ning hinnata, kuidas kahju alampiiri kaotamine, hüvitatava kahju ringi laiendamine ja kannatanu tõendamiskoormuse leevendamine mõjutavad kindlustusjuhtumite arvu ja väljamakstavate hüvitiste suurust. Samuti palume hinnata, kuidas mõjutab kindlustusandjaid tervisekahjustuse korral kehtiv 25-aastane nõude esitamise tähtaeg, mis pikendab nende vastutusperioodi.	
12	**Seletuskirja selgus** Eelnõu seletuskiri tugineb suures osas direktiivi (EL) 2024/2853 põhjenduspunktidele ja teistele ELi õigusaktidele. Mitme ettevõtjate jaoks olulise sätte juures piirdub seletuskiri sätte sisu kordamisega ega selgita, kuidas säte praktikas rakendub. Tootevastutuse regulatsioon puudutab väga erinevaid ettevõtjaid, sealhulgas tootjaid, importijaid, levitajaid ja digiplatvorme, kellest paljud on väike- ja keskmise suurusega ettevõtjad, kellel ei ole võimalik iga muudatuse tõlgendamiseks õigusabi kasutada. Seetõttu peaks seletuskiri aitama ettevõtjal mõista, millistes olukordades ta võib vastutada ja millal vastutusest vabaneda. Praegu jääb mitme uue sätte praktiline tähendus ebaselgeks. Näiteks lisatakse eelnõu § 1 punktiga 19 võlaõigusseadusesse § 1064 lõige 1 punktiga 1^1 levitajale uus vastutusest vabanemise alus, mille kohaselt levitaja ei vastuta, kui ta ei ole toodet turul kättesaadavaks teinud. Seletuskiri ei too näiteid, millistel juhtudel see alus kohaldub, näiteks kas see hõlmab olukorda, kus toode varastati levitaja laost enne müüki. Konkreetsemaid näiteid vajaks ka eelnõu § 1 punktiga 10 lisatud uus võlaõigusseaduse § 1062^1 lõige 4, mis sätestab toote olulise muudatuse. Seletuskiri toob olulise muudatuse kohta üksnes ühe tooteohutusnormidele viitava näite raadioseadme kohta, kirjeldamata, milline muudatus seadme puhul nõudeid rikub. Teise kriteeriumi ehk toote toimivuse, otstarbe või tüübi muutmise kohta seletuskiri näiteid ei too. Seetõttu ei selgu seletuskirjast, millal muutub toote tootjaks toodet parandav, taastootev või tarkvarauuendusi tegev ettevõtja. Lisaks on seletuskirjas mitmeid pikki ja keerulise ülesehitusega lauseid, mis raskendavad selgituste	**Arvestatud / Selgitatud.** Direktiivi (EL) 2024/2853 põhjendused on oluline tõlgenduslik materjal, millele seletuskirjas tuleb viidata. Esiteks sisaldavad põhjendused elulisi näiteid, mis tulevad seletuskirja lugejale kasuks. Teiseks on eelnõu seletuskirjas direktiivi põhjendus seotud konkreetse eelnõu sättega ja direktiivi artikli / lõikega. Asjakohased on ka viited teistele EL õigusaktidele – seda eriti näiteks toote olulise muudatuse (eelnõu VÕS § 1062^1 lg 5 p 1) puhul, kus olulise muudatuse määratlemine on otseselt seotud Euroopa Liidu asjakohaste tooteohutusnormidega. Küll aga on seletuskirja läbivalt täiendatud praktiliste näidetega, sh käesolevas märkuses eraldi välja toodud VÕS § 1064 lõige 1 punkti 1^1 ja VÕS § 1062^1 lõike 5 juures. Küll aga näiteks olulise muudatuse puhul peame vajalikuks rõhutada, et selle määratlemine nõuab juhtumipõhist hindamist. Selleks tuleb hinnata konkreetset toodet ja selle muutmise ulatust, mistõttu nn üheste ja õigete näidete või selgituste toomine ei ole alati võimalik. Seletuskiri on samuti selle pilguga üle vaadatud, et liialt keerulisi ja pikki lauseid ei esineks.

	mõistmist. Näiteks on seletuskirjas (lk 18) levitaja vastutust käsitlev selgitus esitatud ühe lausena, milles on loetletud kõik vastutavad ettevõtjad ja levitaja vastutuse tingimused. **Kaubanduskoja ettepanek:** palume täiendada seletuskirja praktiliste näidetega, eelkõige levitaja vastutusest vabanemise aluse ja olulise muudatuse kohta. Täiendavalt palume seletuskirjas sõnastada selgitused lühemate ja arusaadavamate lausetena.	
13	**Vastutavaid ettevõtjaid käsitleva sätte selgus** Eelnõu § 1 punktiga 10 lisatav võlaõigusseaduse § 1062[1] sätestab kümnes lõikes puudusega toote eest vastutavate ettevõtjate ringi, nende vastutuse järjekorra ja tingimused ning mitu sellega seotud mõistet. Sätte lõiked viitavad korduvalt üksteisele. Näiteks vastutab lõike 9 kohaselt levitaja, kui „käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 3 või 6-7 nimetatud“ Euroopa Liidus asuvat ettevõtjat ei ole võimalik kindlaks teha, ning lõige 10 laiendab lõike 9 kohaldamist digiplatvormi pakkujale. Kaubanduskoja hinnangul on säte sellisel kujul ettevõtjale raskesti mõistetav. Põhiseaduse § 13 lõikest 2 ja §-st 10 tuleneva õigusselguse põhimõtte kohaselt peab normi adressaat suutma normi põhjal piisava selgusega ette näha oma käitumise õiguslikke tagajärgi. Võlaõigusseaduse § 1062[1] adressaatide hulka kuuluvad ka väiksemad ettevõtjad, kes peavad sätte põhjal aru saama, millal nad vastutavad teise ettevõtja asemel. Praegu selguvad vastutuse tingimused alles mitme lõike ristviidete kaudu. Eriti segane on lõike 9 sõnastus „lõigetes 1 ja 3 või 6-7 nimetatud“, millest ei selgu, kas sidesõnad „ja“ ning „või“ tähendavad, et nimetatud lõiked peavad kohalduma koos või alternatiivselt, ning millal täpselt levitaja vastutus tekib. Seletuskirja (lk 18) ja direktiivi (EL) 2024/2853 põhjenduse 37 kohaselt on sätte eesmärk, et levitaja vastutaks üksnes juhul, kui ühtegi Euroopa Liidus asuvat tootjat, toote osa tootjat, toote olulist muutjat, importijat, volitatud esindajat ega tellimuse täitmise teenuse osutajat ei ole võimalik kindlaks teha. See ei tulene aga üheselt sätte sõnastusest. Ettevõtja peab saama oma vastutuse ulatusest aru seaduse tekstist, mitte üksnes seletuskirjast. Direktiivi maksimaalse ühtlustamise põhimõte ei takista sätet selgemalt sõnastamast, kui selle sisu jääb samaks. **Kaubanduskoja ettepanek: p**alume sõnastada võlaõigusseaduse § 1062[1] selgemalt, nii et	**Osaliselt arvestatud / Selgitatud.** Ristviitelised sätted (käesoleva märkuse kontekstis) on ainult VÕS § 1062[1] lg 10 ja 11. VÕS § 1062[1] lg 10 peab viitama sama paragrahvi teistele lõigetele, sest levitaja vastutuse tekkimiseks ei ole võimalik kindlaks teha tootjat, importijat, volitatud esindajat või tellimuse täitmise teenuse osutajat just VÕS § 1062[1] tähenduses. Näiteks „tootjat“ on võimalik erinevalt defineerida (võrdle nt TNVS § 4 lg 9 definitsiooniga), kuid direktiivi artikkel 8 lg 3 (ja vastavalt VÕS § 1062[1] lg 10) peab silmas vastutavaid ettevõtjaid just direktiivi (EL) 2024/2853 artikkel 8 lg 1 (ja vastavalt VÕS § 1062[1]) tähenduses. VÕS § 1062[1] lg 11 viitab sama paragrahvi lõikele 10, kuna lõike 10 terve sisu taasesitamine oleks ebamõistlik ja teeks sätte raskesti loetavamaks (arvestades veel seda, et VÕS § 1062[1] lg-s 11 tuleb viidata EL õigusaktile ja defineerida digiplatvormi pakkuja). VÕS-i § 1062[1] lg 10 sõnastust on aga muudetud selliselt, et ebavajalikud sidesõnad on välja jäetud ning see viitab „käesoleva paragrahvi lõigetes 1, 4, 7 või 8“ nimetatud vastutavatele ettevõtjatele.

	vastutavate ettevõtjate järjekord ja nende vastutuse tingimused nähtuksid sättest ilma mitmekordsete ristviideteta. Lisaks palume tervikuna vaadata eelnõu sõnastus üle ja võimalusel seda lihtsustada, et isikutel oleks võimalik seaduse tekstist üheselt ja lihtsasti aru saada.	